

تاریخ و شخصیت

علی فصیح

یورشاد

۱۳۸۹

سرشناسه : فصیح، علی، ۱۳۱۱ -
عنوان و نام پدیدآور : تاریخ و شخصیت / علی فصیح.
مشخصات نشر : تهران: پورشاد، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۱۱۶ ص.
شابک : 978-964-2875-32-0

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع : شخصیت و تاریخ
موضوع : انسان -- تکامل
موضوع : انسان -- اجتماعی
موضوع : تاریخ -- فلسفه
رده بندی کنگره : D۱۶/۹ ت ۶ ۱۳۸۹
رده بندی دیویی : ۹۰۱۲
شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۴۵۰۵۳

پورشاد

تاریخ و شخصیت

علی فصیح

حروفچینی و صفحه آرایی: واژه آرا

چاپ اول: ۱۳۸۹

تیراژ: ۱۰۰۰

بها: ۲۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۷۵-۳۲-۰

تلفن پخش: ۸۸۷۶۹۵۳۲

علی فصیح، پژوهشگر هم در خدمات اجتماعی شرکت فعال داشته و هم به عنوان طلبه در محیط‌های دانشگاهی به تحصیل تئوریک پرداخته است. سال‌ها در خدمت راهنمایی تهران بوده و با سمت معاون اداره راهنمایی، رئیس راهنمایی کشور، رئیس اجرایات شهرداری تهران و رئیس شهربانی استان عهده‌دار وظایف عملی اجتماعی بوده است. او موفق به اخذ فوق لیسانس در دانشگاه پلیس شد، فارغ‌التحصیل دوره مکانیک آزاد دانشگاه فنی دانشگاه تهران، فوق لیسانس تاریخ و دکتر در فلسفه تاریخ کارنامه طلبگی مشارالیه می‌باشد.

فهرست

پیشگفتار.....	۷
بخش اول - تاریخ و شخصیت، چه تعریفی دارند و چه گونه در خور اهمیت هستند	
.....	۱۳
بخش دوم - رشد شخصیت.....	۲۳
بخش سوم - رشد تاریخ.....	۳۱
بخش چهارم - نقدی بر نوشته‌های پیشین.....	۴۷
بخش پنجم - نقش مدیریت در تاریخ.....	۵۷
بخش ششم - اهمیت موضوع رساله در ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی.....	۹۵
اشاره به یکی از نقص‌های عملی سازمان ملل متحد.....	۱۰۵
منابع.....	۱۱۵

پیشگفتار

بررسی و پژوهش و موشکافی در زمینه «شخصیت و تاریخ» در حیات نوع انسانی، مسأله‌یی است در خور مطالعه که در متن نوشتار به آن خواهیم پرداخت. همان طور که در تدوین رساله پیشین^۱ اشاره نموده‌ایم، در جهان معاصر هر پژوهش نباید و نمی‌تواند خالی از دو نقطه نظر باشد: بررسی سرگذشت نوع انسانی در گذشته‌های دور که از زاویه خاص خود اهمیت دارد، ولی اگر تحقیق در مسایلی چون «شخصیت و تاریخ» مطمح نظر باشد نباید تنها بازگویی سخنان پیشین باشد، بلکه باید پیام تازه‌یی داشته باشد که آن پیام تازه در تحول و تکامل نوع انسانی اثربخش باشد. آموزه‌های تاریخی در صورتی که قصه‌وار نباشد و چون تلاش‌های پیرانج ابن خلدون با تجزیه و تحلیل همراه باشد جاذبه سحرانگیزی در تحول و تکامل بشریت در برخواهد داشت. نویسنده در تدوین رساله حاضر چنین هدفی را مد نظر دارد، زیرا سعی و کوشش فعالان اجتماعی و لیاقت و کاردانی مدیران معنای سترگی در تحولات اجتماعی به همراه دارد.

۱. فصیح، علی. رستاخیز، جهان معاصر فلسفه تاریخ تازه می‌خواهد، تهران، انتشارات علم و ادب، تابستان ۱۳۵۸.

همان طور که در رساله پیشین «رستاخیز آ»^۱ مورد بحث قرار داده ایم، بشر در تکامل زیستی خود نتوانسته به آن هدف غایی که همکاری و همدلی تام و تمام انسان‌ها با هم است جامه عمل ببوشاند، بنابراین کوشش باید در جهتی باشد که نوشتارها پیام تازه و اثربخشی در تکامل نوع انسانی داشته باشد.

در متن رساله تدوینی به اهمیت تجزیه و تحلیل تاریخی خواهیم پرداخت و بر این باوریم که تاریخ به عنوان دستاورد و سرگذشت نوع انسانی که کارمایه آن وقایع تاریخی است باید با تجزیه و تحلیل سرگذشت بشر در زمان تاریخی که با مدرک کتبی همراه است و در مصر و خاور میانه قریب شش هزار سال و در چین و هندوستان سه هزار سال قدمت دارد و نیز با یاد و تفکر در پیش از تاریخ که تقریباً یک میلیون سال قدمت دارد همراه باشد، والا و جز این قصه نگاری است، مگر این که بتوانیم سرگذشت تاریخی را با تجزیه و تحلیل همراه سازیم؛ سخنی که ابن خلدون^۲ بر آن پای فشرده.^۳ با آن که چراغ کم نور پژوهش ژرفنای دراز پیش از تاریخ را روشن نمی‌کند، ولی به لحاظ این که این ژرفنا پایه «تمامی» تاریخ است، ناگزیریم در تجزیه و تحلیل تاریخی به آن اشاره داشته باشیم. پیام تازه رساله حاضر این است که همه نوشته‌های در این زمینه تحت عنوان «تکثیف شخصیت

۱. فصیح، علی. رستاخیز آ، جهان معاصر فلسفه تاریخ تازه می‌خواهد. تهران، انتشارات علم و ادب، تابستان ۱۳۵۸.

۲. ابن خلدون (عبدالرحمن بن خلدون) در سال ۱۳۳۲ در تونس متولد شد و در سال ۱۴۰۶ در قاهره درگذشت.

۳. گنابادی، محمد پروین. مقدمه ابن خلدون، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ پنجم ۱۳۶۶.

در تاریخ» به رشته تحریر درآمده، در حالی که طرح مسأله به این شکل از جامعیت لازم برخوردار نیست، زیرا شخصیت و تاریخ هر دو در هم مؤثرند، زیرا هم شخصیت در تاریخ مؤثر است و هم تاریخ در ایجاد شخصیت نقش قابل اهمیتی دارد، تنها پیوند جوشان و خلاق میان این دو عنصر بنیادی است که می‌تواند مولودی زیبا و مفید بپروراند، این مردم هستند که تاریخ خود را می‌سازند، ولی باید شرایطی را که تاریخ در آن ساخته می‌شود نیز مدنظر داشت.

در متن نوشتار به اهمیت نقش آموزش تاریخ خواهیم پرداخت و اشاره خواهیم داشت به این که انسان در تاریخ ساخته شده و خودش نیز سازنده تاریخ بوده است. اگر رساله با چنین پیام تازه‌بی همراه باشد می‌تواند در تکامل نوع انسانی تأثیر به‌سزایی داشته و در بهبود بخشی نارسایی‌های موجود در جوامع انسانی اثرگذار باشد.

با طرح درست این بحث، در راه جانان (تحول و تکامل بشریت) دل گذاشتن و رخش دل جز بار بهروزی انسان‌ها نکشیدن و لب جان جز شراب الفت و نیکی خواهی نکشیدن و آفاق را در شراره عشق به سرگذشت آدمیان متحرق ساختن، درخشندگی‌هایی به همراه خواهد داشت. البته هر نوشتاری با هر کوشش که همراه باشد هنگامی به ارزش خواهد رسید که خوانندگان موشکاف و ژرف بین در آن بنگرند و نوشته مورد نقد و بررسی صاحب نظران و کسانی که در اداره سازمان‌های بین‌المللی به کوشش و تلاش مشغولند قرار گیرد تا نوشته بتواند با پیام خود «تقدیم به جامعه جهانی» اثرگذار باشد.

در این اثر، در زمان حالی که بشریت در تنگنای مشکلاتی ناگشوده قرار دارد، مشکلاتی چون فقر بسیاری از جوامع بشری و خاصه فقر

اخلاقی پاره‌یی دیگر از جوامع که پیش روی است، پژوهشگر در جست‌وجوی راه‌حلی است که بتواند آلام و دردهای جامعه جهانی را بهبود بخشد و در آرزوی آن است که این افق نو و تازه مورد عنایت قرار گیرد و درگستره جوامع انسانی به تجزیه و تحلیل آن پرداخته شود.

تاریخ و مسأله شخصیت در تاریخ از اهمیت والایی برخوردار است، بنیادی‌ترین بحث نوع انسانی است که پایه انسان «شدن» انسان را نمودار می‌سازد، زیرا همان طور که در این مقدمه یادآور شدیم و در بخش‌های آتی بیش‌تر به آن خواهیم پرداخت، انسان موجودی است که در تاریخ پدید آمده و سازندگان تاریخ در طی زمان به عنوان شخصیت تاریخی سخت اثرگذار بوده‌اند.

به علاوه این اثر می‌تواند نقطه تحول در تحقیق و تدریس مراکز آموزشی در جوامع مختلف باشد تا تاریخ با نگاه عمیق‌تری نگریسته شود و به بحث و تجزیه و تحلیل تاریخی اهمیت بیش‌تری داده شود تا دانشجویان از این رهگذر پربار بهره‌مند شوند و به تبع آن در بهبود بخشی جوامع خود در جهان و در مسؤولیت‌هایی که به عهده خواهند داشت، نقش موثر داشته باشند.

بخش عمده تاریخ از یاد رفته و تنها به بخش کوچکی از آن دسترسی داریم، زیرا بخش عمده تاریخ، زمان دراز پیش از تاریخ است که «پایه» تمامی تاریخ می‌باشد، ولی با این‌که چراغ کم‌نور پژوهش نمی‌تواند ژرفنای دراز پیش از تاریخ را به روشنی تمام بنمایاند، ولی چون «پایه» تاریخی ماست و بر آن پایه نهاده شده‌ایم، باید مدام در این ژرفنای شکل گرفته در زمانی بس طولانی غوطه‌ور شویم تا بهتر بتوانیم به راز انسان «شدن» انسان پی ببریم و در پی آن به

زمان حال خود در بهبودپذیری نارسایی‌ها استوارتر، عمقی‌تر و ریشه‌بی‌تر برخورد کنیم.

اما زمان حالی که در پیش روی داریم به ما امکان می‌دهد تا در ژرفنای دراز پیش از تاریخ نظر افکنیم و ضمن بهبود بخشی زمان حال، زمان آینده را نیز پیش‌بینی کنیم، زیرا نطفه آن‌چه را که آینده را تجسم می‌بخشد در زمان حال قرار دارد.

سخن ژرف آریان‌پور استاد فقید در خور تفحص و تجسس فراوان است که اشاره نموده است: "در هر پدیده اجتماعی بقایای گذشته، بنیادهای اکنون و نطفه‌های آینده وجود دارد."^۱

بنابراین باید به گذشته‌های طولانی بشریت عنایت داشته باشیم. زیرا «پایه» و «بنیاد» هستی نوع انسانی است و با درس‌هایی که از آن می‌گیریم می‌توانیم به زمان حال خود غنا و رونق بخشیم (نکته‌یی که نگارنده در پی گشودن آن است). گرچه پژوهشگر در انتظار چاپ این اثر و راه یافتن آن به مجامع بین‌المللی است، ولی در صورت نرسیدن به این مقصود نیز دل‌تنگ نخواهد شد و با بازنگری در غنا بخشیدن به آن در کوششی درنگ‌ناپذیر است، زیرا ارزش داشتن یک هدف، کم‌تر از ارزش رسیدن به آن هدف نیست.

یک بخش از رساله نیز تحت عنوان «اهمیت موضوع رساله در ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی» فراهم آمده و برخورد این سازمان‌ها را با مسایل جهانی مورد نقد قرار داده و آرایه طریق شده است. به این‌که این سازمان‌ها چه خط‌مشی‌های تازه‌یی را باید مد نظر قرار

۱. آریان‌پور، ا.ح. فریدسم با اشاراتی به ادبیات و عرفان، تهران، انتشارات امیرکبیر، سال

دهند و چه شیوه‌های نویی را باید برگزینند تا در جهان پرآشوب کنونی نقش بسیار فعال‌تر و مؤثرتر داشته باشند.

ارایه راه‌حل‌های پیشنهادی می‌تواند کاربرد عملی داشته و با راهی تازه و نو که پیشنهاد شده، دشواری‌های جوامع کم‌تر و کم‌تر شده و با برخورداری از آن‌چه پژوهشگر به میان کشیده، آن چنان جوامع انسانی با همین پرسنل و امکانات موجود سازمان‌های بین‌المللی می‌توان به موفقیت‌های چشم‌گیری در رفع نارسایی‌ها و ناهمواری‌های جامعه‌های انسانی برسیم.

یا رب تو مرا در عشق لیلی هر روز بده زیاده میلی
داستان عشق شورانگیز لیلی و مجنون در منظومه معروف نظامی گنجوی^۱ تیلوری پرشکوه یافته است. بنا بر روایت نظامی هنگامی که مجنون سودازده عشق لیلی سر به بیابان می‌نهد، پدرش او را به زیارت کعبه می‌فرستد تا مگر خداوند بر احوالش رحمت آورد و این عشق نافرجام را از دلش به در کند، اما مجنون عاشق هنگامی که دست بر در کعبه می‌نهد، از خدای خویش فزونی و جاودانگی عشقش را طلب می‌کند.

کار ما نیز کار عشق است، نه هوای نفس.

«عشق‌بازی دگر و نفس پرستی دگر است»

ما عاشق دانش و آگاهی و راستی و انسانیتیم و آرزو مندیم جهانیان در جهانی آزاد از استعمار، استثمار و استبداد زندگی کنند.

۱. نظامی گنجوی (۱۱۴۰-۱۲۰۴) شاعر و داستان‌سرای پارسی‌گوی از مردم گنجه بود. نظامی از دانش‌های رایج روزگار خویش زبان عرب، نجوم و علوم ادب آگاهی تام داشته است و در کار داستان‌پردازی استاد مسلم به شمار می‌رود.